

R.K.
403
11a.

Π n
3879

Q. F. F. Q. S.
HISTORIA MEDIA
LVBECENSIS

AB ANNO M CLXXXII.
AD ANNUM MCCXXVII.

Quam
PRAESIDE

CASPARE SAGITTARIO

HIS T. P. P. O.

Propono

JACOBVS A MELLEN

LVBECENSIS.

Anno dō Is CLXXVII!

die XII. Octobris.

J E N A.

TYPIS GOLLNERIANIS.

7

VIRO
MAGNIFICO. NOBILISSIMO. AMPLISSIMO
DN. MATTHAEO. RODDE
INCLVTAE. CIVITATIS. IMPERIALIS. LIBERAE
LVBECAE
CONSVLI. PRIMARIO. MERENTISSIMO
PATRONO. MEO. SVMMO,

SEcundus in Historia Lubecensi prodit partus, Vir Magnifice. Patrono
ille indiget, qui tollat, ne expositus ab omni praesidio jaceat desertus.
Habeo, cur TVVM maxime patrocinium implorem huic foetui. Dignum
enim Patriae fastos Consulari nomine munire: ac ejus Urbis, quae TE exoscu-
latur, res jam olim gestas fortiter, TVIS repetere auspiciis. Si me ipsum con-
templari velim, & proprio nomine Fautores quaerere, quorum magis incli-
naret animi grati testimonium, quam eo, unde maximis se affectum, imo
cumulatum esse beneficiis optime sibi sit conscius? Ad TE nimirum me
CONVERTO PATRIAE PATER OPTIME, Cujus in familiam nostram, ut & in meas
Musas benivolentiam non vulgarem hic deprædicare nimis longum fo-
ret. Dixi, cur TE praesenti labori ac ceteris conatibus desiderem Patronum.
quam obrem nullus dubitavi primordia mediae Lubecensis Historiae TVO
nuncupare nomini, exspectans tanto facilius audaciae huic veniam, ac
gratiam scriptiunculae, quanto magis Humanitatis TVAE non sum ne-
scius. Fac igitur, quod pro summa facilitate soles, hoc est, porro fave

TVO

VIR MAGNIFICE
PATRONE SVMME

Humilimo Clienti

JACOBO MELLENI.

HISTORIAE MEDIAE
LVBECENSIS
CAPVT I,
DE
LVBECAE

STATV SVB REGNO GERMANICO,
VSQVE AD EXCESSVM FRIDERICI I.
SVMMARIVM.

*I. II. Connexio Lubecensis Historia Antiquae & Mediae. Praesentis
Disertationis lineamenta. III. Henricus Leo ad Ca-
sarem Luneburgum profectus venia impetranda ergo.
IV. Sed neque hic nec Quedlinburgi voti compos fit.
V. VI. Erfurti a Cesare benigne licet exceptus trien-
nali multatur exilio. In Angliam abit. VII. Bernhardus
Dux Saxoniae Lauenburgum condit, Lubecenses in-
festat. VIII. Laudes Henrici Lubecensis Episcopi. IX.
Henricus Episcopus moritur. X. Succedit Conradus.
XI. Episcopatu sese abdicat. XII. Ditericus eligitur.
XIII. Hic testis laudatur in Diplomate Friderici I.
XIV. Henricus Leo ex Anglia redux ab Hartvico
Archiepiscopo non admittitur. XV. Reinfeldense cœno-
bium conditur. XVI. Lubecenses cum Adolpho colli-
duntur. XVII. Henricus altera vice exul. XVIII. Fride-
ricus I. In Cilicia obit.*

A

§. I. Lu-

§. I.

LUBECAM vidimus ANTIQVAM, ejusque terra marique gesta perpendimus. Tum *nomen Urbis, origines fortunam primam delineavimus*: Neque *Adolphi Comitis* auspiciis renatam, nec sub *Henrici Ducis* manu florentem præterivimus. Sic per utriusque fortunæ incerta eam comitati, tandem *Friderico* imperante Germanico regno subiectam sumus contemplati.

§. II. Plus ultra vocat series Historiæ, ac ordo instituti. Quænam sub alis Aquilæ Germanæ vel commoda senserit Lubeca, vel adversa sustinuerit; quæ bellis implicata victrix triumphaverit; qui nec Regum nomen, aut tyrannidis extimuerit jugum, sed libertate, etiam sanguine parta, fuerit gavisâ, ordine pandemus.

§. III. FRIDERICVM Regem adoraverat Lubeca: & habebat sane, quod de Cæsaris sibi gratularetur clementia. Rebus itaque bene constitutis recedit Fridericus, ad Luneburgum castra metans, quorsum Henricus Leo Cæsari venturus supplex saluum petit ac impetrat conductum. Stada hæcenus Leonem tenuerat, naturæ genio arteque æmula adeo firmata, ut vel hostiles non admitteret incursus, vel patienti fugam flumine suppeditaret. Occurrentibus Henrico Luneburgum petenti Cæsareanis militibus, *pacifice eum salutantibus, resalutatis* (referente Arnoldo Lubecensi lib. II. cap. XXXVI.) *non consueveram, ait, in his partibus alterius conductum accipere, sed magis dare.* Sic volupe erat horum temporum suamque exprimere miseriam, quippe cui nec propriis ac optimo jure acquisitis liceret absque aliena ope incolumi esse provinciis.

§. IV. Postquam Luneburgum venerat, omnes animi intendebat vires, quo pacto Imperatorem sibi reconciliaret. Hanc in rem bello captos Ludovicum
cum

cum Landgravium & fratrem ejus Hermannum Pala-
tinum liberabat. Verum nec illa procedebat via. Fa-
ta alium locum ponendæ Cæsaris iræ destinaverant.
Itaque nec Quedlinburgum Fridericum Principi beni-
gnum habuit: Quandoquidem enim cum Bernharde
Duce Leoni æmulo rixæ intercederent, eo loci neque
sententiam Imperatoris, neque (ceusperabat) grati-
am obtinuit.

§. V. Inclyta Thuringiæ Metropolis Erfur-
tum (Arnoldo nostro *Erpsfordia*) tantum de Henrico
principe mereri debuit, ut hîc se quaecumque miseria-
rum levamen invenisse, posset gloriari. Hic loci Fri-
dericus curia indicta cuique sua reddidit: Bremensi Ar-
chiepiscopo Sigfrido Stadam, Bernharde Comiti Race-
burgensem, Adolpho V Vagriæ Holsatiæque ter-
ram. Henrico Leoni ad pedes Cæsaris provoluto Fri-
dericum oscula fixisse, juncta lacrymis (modo non
crocodilinis,) supplicem levasse ferunt, eoque inanis e-
didisse signa gratiæ, hodierni seculi moribus ex asse
respondentia. De re ipsa inter Principes in pleno agi-
tur confessu, qui, cum æque ac antea in extremum
Ducis conspirarent exitium, Cæsari juramentum ex-
torse, fore, ut nunquam absunanimi ipsorum voto
Henricus pristinæ dignitati restitueretur.

§. VI. Jam obstabat jusjurandi rigor, quo mi-
nus Imperator plena Principem foveret gratia. Ideo
vix tantum potuit remitti, ut hereditarias & Paterna
ac avita virtute relictos sibi agros quiete possideret. Ad
hæc triennale subire jusus exilium, inde ad sua regre-
di; neminem præterea pristinæ contumaciæ timere
vindictam. Sic optimus Princeps in Angliam ad lo-
cerum migrans, eundem prius in Normanniam. hinc
in Angliam secutus est, ubi ad Vintoniam ipsi filius
V Vilhelmus, inclytus ille Illustrissimi Brunsvicensi-
um Lunenburgensiumque Ducum stemmatis conditor,
est natus. Annum hujus in Angliam suscepti itineris

1182 Cl. Bangertus ex Ruffini MS. Chronico laudat supra
millesimum centesimum, octogesimum secundum:
At duobus dehinc elapsis annis in Angliam Leonem
demum pervenisse, multis tum Anglicanorum, quam
exterorum probat testimoniis. Idem quoque juxta
MS. Antiquitatum Erfurtensium Variloquum Cl. Dn.
Præses Historiæ Bardevicensis capite VI. colligit, ubi
insuper auctorum hanc novercantem Henrici fortu-
nam attestantium copiosam deprehendes manum.

§. VII. Henrico in exilium abeunte, ipsius
successor Bernhardus Saxonix Dux, nova elatior for-
tuna, eaque & usus & abusus, omnia pro lubitu admi-
nistrat. Cum Ottone fratre Marchione Atlenburgum
profectus, convocatos undiquaque proceres provin-
cia sibi jubet præstare homagium. Solus aberat A-
dolphus Comes (qui hoc anno uxorem duxerat, Otto-
nis, vel uti Lerbecius notat, Borchardi, Comitis Das-
lensis filiam:) quæ res discordiæ inter ipsum & Bern-
hardum ansam dedit. Inde Bernhardus monumen-
tum nominis conditurus ære perennius, arcem Atlen-
burgi desolatam, in monte super Albim in adversa ri-
pa locat, Lauenburgi nomine insignitam. Neque
satis habuit transferre castrum, sed cum illo trajectum
fluminis statutumque ibidem telonium. Quæ mu-
tatio Lubecenfibz visa iniquior, quod iter Lunebur-
gum versus extraheretur. Cæsaris opem implorandi
causam fecit. Hic Ducem jusfit eo loci, qui hætenus
transvehendis mercibus dicatus, nempe Atlenburgi
trajectum permittere. Neque ulterius cessavit Prin-
ceps nimium augere exactiones, omnia tyrannide, vi,
superbia miscere, eoque subditorum odium in se con-
vertere. Etiam frater ejus Sigfridus Archiepiscopus
Bremensis Ditmarsix provinciam Adolpho Comiti,
conatu quamvis irrito eripere aggressus est.

§. VIII. Ad sacra quoque Lubecensia respi-
ciendum censeo; ut hæc civilibus juncta numerum
Histo.

Historia commodius absolvant. Haecenus Ecclesiae regimen Henrico incubuerat, Brunsvico (uti superiori- bus dictum) petito: Episcopo, quem Arnoldus abbas, & Slavorum Chronicon summis laudibus evehere la- borant. *Virum justum & timoratum*, ille praedicat, *exspe- ctantem consolationem Israel: in quo, cum multis a Domino insperatus fuerit donis specialibus, refulserit tamen scientia li- beralis cum facundia sermonis: Et cum his plerique, evane- scentes in cogitationibus suis, magis ad arrogantiam utantur, quam ad aedificationem, ipse tamen in eadem humilitate per- manserit, semper devotus Deo & gloriosissime genetrici eius in jejuniis, in vigiliis, in abstinentiis, in oratione, in eleemosyna- rum largitione.* Haec XIII. capite libri II. Plura addit li- bri III. capite III. quod totum morti, signis, studiis, laudibus Henrici describendis impenditur. *Virum ma- gnae scientiae, sanctitatis cum appellat Chronicon Slavo- rum, facundissimum: qui in mensa Regis Graecorum cum Graecis disputans evidentissimis ostenderit rationibus ac autori- tatibus, Spiritum S. a Patre & Filio procedere, Anastasii, Cy- cilli & aliorum fretus scriptis, & magnificatus fuerit coram sanctis.* Etiam literarum monumenta ipsum reliquisse ait Krantzius Metropoleos libro VII. capite II. *Homili- am videlicet in Evangelium istud: Stabat juxta crucem JESU.*

§. IX. Huic jam ad plures erat abeundum, im- minente fatali vitae termino. Jam tum obsessa per Fridericum urbe ipsum laborasse Arnoldus memorat II. libri capite XXXVI. Quod *Imperator, considerans in- valetudinem Episcopi, quia crebris incendebatur febribus, mi- serit ad eum Physicum suum, ut potionibus suis debilitati ejus corporis subveniret.* His ad annum usque clcc LXXXIII. ¹¹⁸³ male fuerat vexatus, ita tamen, ut per intervalla sa- cris ei liceret interesse officiis. Tandem aggravata in- dies aegra valetudine eundem fere cum decurso anno vitae est sortitus exitum, III. Kalendas Decembres vita decedens. Sollicitum esse Arnoldum in recensendis

A 3

obitus

obitus circumstantiis, jam jam diximus, ex quo hæc talia curiosis erunt repetenda. Corporis exuviae translatae sunt in Divi Johannis Coenobium, quod anno cla CLXXVIII. una cum Henrico Principe fundarat; In quo Chorum (ut ajunt) morti vicinus sibi sepulturae locum elegerat. Transeant signa ab eodem repetita Historico, non parum nobis suspecta, gravi quantumvis veritatis obsignata testimonio: *Quæ autem scribo vobis, inquit, ecce coram Deo, quia non mentior.*

§. X. Successorem Henrico expetebant Lubecenses Canonici, ad Imperatorem ea de causa profecti. Designabat Fridericus Alexium Hildeburgeracensem Propositum. At refragantibus illis, quod non esset ex illorum ordine, sed Præmonstratensium, suffecit Cæsar Conradum suum Capellanum, sive, uti Krantzius appellat, Scribam, Cancellarium: Nobilem vel a Ravenspurck, vel Reinstein, vel etiam Dynastam de Qverfurt: de genere enim haut æque convenit inter eruditos. Variis hunc equevidem macant scriptores eulogiis, dum *Magnificum, literatum, facundum, egregiisque doctrinae presidis & ornamentis instructum* nominant: Nemo non tamen *magnanimum & ambitiosum* fuisse Episcopum ex eventu rei judicat, quippe qui *Lubecensi non contentus Episcopatu, & controversia cum Adolpho Comiti orta irritatus, sese sponte abdicavit.*

§. XI. Pontificalem investituram ad Egerensem civitatem nactus, consecrationem differerebat callide, ut si forte displiceret conditio, liberam decedendi haberet facultatem. Hinc singula primum in Ecclesia bene componens, cum postea de Vthinensi advocatia collideretur cum Adolpho, convasata supellectili, & abductis nobilioribus equevis, etiam vi extortis, (Arnoldus causam expromit: *quia aliquantulum cupidus erat*) ad Sigfridum Bremensem abiit Archiepiscopum, datis ad clerum suum literis, quæis alius capitis eligendi permittebat licentiam. De ulteriori hominis fortuna se mace-

rent:

rent: nobis Lubeca illum deduxisse suffecerit. Cui ta-
men & cetera rimari volupe, Cl. Domini Bangerti ad
sextum caput libri II. Arnoldi lustret commentarium,
Conradi vitam, auctorumque de ea indicem brevibus
complexum: Idem ibi notat falli Hermannum Bon-
num, qui libro II. Chronicorum Lubecensium scribit,
Conradum eodem, quo electus anno, post abdicatio-
nem vita decessisse.

§. XII. Volvebatur annus post millesimum
centesimum quartus & octogesimus, cum mense Ja 1184
nuario Bremensis Archiepiscopus Hartvicus (is Sig-
frido successerat) Lubecam adventaret cum Canonicis
de novo deliberaturus Episcopo. Dissentiebat Clerus:
cujus pars Hersfeldensem Abbatem, pars Præpositum
collegii Davidem expetebat. Quam contentionem
sic componere Hartvico visum, ut utroque præter-
misso Ditericus Segebergensis Præpositus assumeretur.
Dicitur: factum. Denunciatur Diterico nova sparta, in
se recipiat rogatur. Is detrectare, sive præ astutia, seu
humilitatis signo, lacrymas addere, extenuare vires
impares ferendo oneri, demum recusare. Legati vero
instant, urgent, Archiepiscopi & Comitis hortationes
afferunt: & sic, demum vincunt, assensum Diterici ob-
tinent. Noluit tamen ante datam a Friderico Cæsare
investituram ingredi Lubecam, quam circa hyemem
impetrans, & Brema sacro delibutus oleo XXIII. De-
cembris luce ab Adolpho Comite & tripudiante populo
in Ecclesiam regendam est deductus, sed discalceatus
& asino insidens. Kranzius octogesimum octavum
annum huic electioni deputat. Sed minus recte. Fortei-
plum scripta numeri quaternarii figura (Q) sic sefellit,
quam antiquitus pinxere octonario hauri multo absi-
mitem. Laudum ejus præco sit Arnoldus noster, libro
III. capite XIV. jam dudum elocutus, quod confirmatus in
*sede Episcopati humilitatis viam non deseruerit, omnibus vero se-
mitem & affabilem exhibuerit: Per viscera quoque misericor-
dia*

diæ pietatis esset operibus deditus, castus, sobrius, pudicus, ita
verus religionis cultor, ut eam Deo quam hominibus complacere.
Hermanno Bonno hoc in Diterico maxime probatur, quod ipse sacra munia obierit, unde libro II. pag.
XXV. ait. *Hic autem integra vite ac multa eruditionis atque doctrinæ episcopus fuit, suumque concionandi munus ipse obivit.*

§. XIII. Ditericus iste ab Imperatore investitus diplomati a Friderico Goslariensibus Canonicis concessio testis legitur subscriptus, & sequentes ipsi locii: *Atelhogus Hildesheimensis Episcopus, Fridericus Halberstadiensis Episcopus, Tidericus Lubecensis Episcopus, Albertus de Grombach, Albertus de Hildenburg, Burchardus de Waltenberg, Ludolphus de Peine, Eobertus de Wulfferbutele, Volmarus Advocatus Goslariensis, & alii quamplures.* Datum est Goslarie V. Id. Aug. anno Regni Friderici XXXIII. Imperii vero XXVII.

1185

§. XIV. Effluxerat cum circulo LXXXV. anno terminus Henriciani exilii, ideoque ad patrios lares est reversus, & sedit in Brunsvig, contentus patrimonio suo, quod tamen ex magna parte a multis violenter occupatum fuerat, secundum Arnoldum lib. III. cap. XII. Ibi Imperatoris erigebatur literis multa spectamentibus, quæ tamen semper decollavit, quoniam non filius Leoni Fridericus, quicquid sibi Henrico exulante ab aliis acciderat adversi, illud omne Duci imputabat, ac si vel per ipsum, vel per ejus miseriam hostes essent instigati. Inde ad Hartvicum Archiepiscopum conversus Leo, cum pristinae amicitiae vellet revocare foedera, mores honoribus immutatos reperit, & (Arnoldo indignante) non adversitatis, sed prosperitatis amicum, nec de singulari amicitia, sed de vulgari.

1186

§. XV. Anno circulo LXXXVI. Adolphus Comes non procul a Lubeca Reinfeldense Cœnobium fundavit. Chronicon Slavicum capite XXXV. Anno Domini circulo LXXXVI. edificatum est per comitem Adolphum prope Lubeck monasterium Reynevelde, per quinque annos

os, fratrum ordinis Cisterciensium. Iisdem fere verbis Paulus Langius Chronico Citizenensi ad hunc annum: Eodem anno edificatum est monasterium Reinselde prope Lubecam per Comitem Adolphum. Et locati sunt in illud fratres Cisterciensis ordinis sub regula divi Benedicti. Nec aliter Hermannus Bonus lib. II. pag. XXV.

§. XVI. Hoc & sequentibus annis male Lubecensibus convenit cum Adolpho, qui castrum, quod ad Travæ ostium olim fuerat conditum, sed irruptibus Slavis dirutum, restauravit, non modo, ut propellere piratas, sed & Lubecensibus telonium posset extorquere. Litis capita ab Arnolde audiemus: Unde grandis controversia inter eos orta est. Dicebat enim Comes telonium sui juris esse, quia tempore Ducis Henrici illic non sine telonio transierant. Illi autem affirmabant, non hoc de jure factum, sed propter petitionem ipsius Ducis ad castelli sustentationem ad tempus esse permissum. Ob hanc igitur contradictionem quicquid commoditatis in suis terminis cives ante videbantur habere, in fluviis, in pascuis, in sylvis, Comes omnino abstulit. Præterea etiam quosdam ex eis in civitatibus suis Thodeslo & Hammenburg negotiantes præpediendo detinuit, & bonorum quasi pro telonis pignore sibi usurpavit. Lib. III. cap. XIX. Hanc injuriam semel atque iterum Lubecenses Imperatori exposuerant, nec tamen benivolæ Domini aures ipsis patuerunt. Tandem quingentis argenti marcis (eodem Arnolde teste) immunitatem suam ab Adolpho quasi emerari sunt jussi. De territorii quoque finibus a Friderico splendidum obtinere Privilegium, cujus apographum est penes Dn. Præsidem. Finit ita: Acta sunt hæc anno Dominice incarnationis clæc ¹¹⁸⁸ LXXXVIII. Indictione septima, regnante Friderico, Romanorum Imperatore Augusto. Anno regni ejus XXXVIII. Imperii vero XXXV. Datum apud castrum Lizenize, XIII. Kalend. Octobris. Ex testium subscriptorum numero MS. Lubecense Chronicon hos Legatos vocat Lubecensium: Giselbert van Warendorp / Berend van Errenborg / Wif-
B 3880

gesto / Egenholff / Gotfried van Storckdorp (vel Storborp Stordorp) / Sifried Strube (vel Stube) / Eubert Berenger / Eiete van Bardewick.

§. XVII. Imperator Fridericus denuo iter sacrum parabat: Ergo regni statum ante abitum in tuto collocaturus, Goslariam Principibus indixit comitia, ut ibi quisque suam audiret sententiam. Postquam & Henricus noster ibi comparuit, trium ipsi optionem dedit Imperator, ut vel ex aliqua tantum parte restitueretur, vel se in Palaestinam comitaretur, ex eo restituendus plene: vel denuo per triennium, una cum filio Henrico, provinciam abjuraret. Henricus re pensata probe, ultimum maluit eligere, quippe non tam sibi posterisque damnosum ac periculosum, & *magis elegit terram exire, quam vel ire quo non vellet, vel honore pristino ulla diminutione mutilari.* Arnold. lib. III. cap. XXVIII.

1189 §. XVIII. Comitabimur Fridericum Barbarosam, ipsius fatum spectaturi. Post illa ad Henricum Leonem revertemur. Verno anni MDCLXXXIX. tempore Ratisbona Caesarem dimiserat, ubi per varios casus & rerum discrimina iter factum. Strages ediderat facer exercitus, erat passus. Filius Friderici fortiter Parenti operam navabat. Anno nonagesimo post MC. deventum ad Ciliciae campos, quos Cydnus interlabitur. In hoc Regibus fatali fluvio (*Salophum aut Saran Armeniae amnem alii appellant*) tantus Heros Fridericus lethi viam invenit. Nam vel nimio solis aestu praegravatus in eodem lavans, vel dum transmittere parat, equo decussus, aquis praefocatus periit. Olorinum eius tantum Stadensis Abbas Albertus suggeret, quem ad annum MDLXXI. posteritati consignavit: *Tunc dicitur exclamasse: Benedictus crucifixus Dei filius, quod aqua me suscipit, quae me regeneravit, & me martyrem faciat, quae me fecit Christianum. Et sic expiravit.*

CAPVT

CAPVT II.
DE
LVBECAE

STATV SVB HENRICO LEONE, VS-
QVE AD RECEPTAM VRBEM AB A-
DOLPHO COMITE.

SVMMARIVM.

*I. Henricus Leo a secundo revertitur exilio. II. Adolphi Comi-
tis terram vastat & civitates occupat. III. Bardevi-
cum expugnat. IV. Inde Lubecam aggreditur, quam
deditioe capit. V. Henricus cum hostibus confligit, sed
parum prospere. VI. Henricus VII. Imperator Leonis
adversus Brunsvicum infestat. Henricum vult in gra-
tiam recipere. VIII. Adolphus a sacra expeditione re-
dux Holsatiam intrat. VIII. cum Bernhardo Racebur-
genfi Comite Lubecam obsidet. Travam claudit. IX.
Henricus Dux civibus suppetias mittit. Fortuna am-
bigua pugnatur. X. Adolphus Stadam capit. XI. Dite-
ricus Lubecensis Episcopus affligitur. XII. Lubecenses
ultima experti urbem Comiti Adolpho dedunt.*

§. I.

Referrimus ex Oriente pedem, ubi Imperato-
ris excessum lustravimus: Nunc de Leone
nostro iterum agemus. Diximus hunc al-
tera vice exilium subiisse. In Angliam sci-
licet, olim familiarem ad hospita Soceri te-
cta migraverat. Friderico autem Cæsare in Oriente oc-
cupato cum hostes Henrici non quiescerent, nec fartū
rectumq; servaretur patrimonium talionis usus jure,
fidei, & fortassis juramento dato, non amplius standum 1189.
ratus, anno eodem, quo secesserat, octogesimo scilicet
nono post clcc. cum Henrico filio reversus est.

§. II. Tum ab Hartvico Bremensi Archiepisco-
po, cujus ante senserat perfidiam, comiter exceptus,

B 2

(quia

(quia operam Henrici sibi promittebat in Dithmarsia recuperanda) Stadensem Comitatum ab eodem imperat. Inde Holsati quoque & Stormari (Dominus eorum Adolphus Imperatorem sequebatur) Principem exosculati liberum ei terræ suæ permittebant aditum. Quorum auxilio adjutus, Comitis Adolphi urbes, Hamburgum, Plonam, Izehoam, occupare non cessavit, ut adeo Adolphus Daslensis Comes, Schowenburgici vicarius, cum matre, uxore & familia hujus Adolphi III. Lubecam se recipere necessum haberet.

1189. §. III. Inde etiam Bardevicum suum, a Bernharo Saxone interea occupatum recuperare annis, urbem corona cinxit. Cumque cives deditonem negarent, et nonnulli ex sentina plebis nefario corporis gestu Principi illuderent, ad extrema ventum. Ipso enim quem memoravimus anno, Judæ & Simonis die expugnata civitas, prædis ac incendiis misere vastata, pertinaciæ & illati probri poenas dedit acerbissimas. Solis ibi templis asservatis cetera urbs adeo est direpta et everla, ut in præsentem diem clara hujus miseriæ superent vestigia. Sed hæc latius & dedita opera Cl. Dn. Præses, elegantissimi, quem integrum de hac urbe concinnavit, libro tradidit.

§. IV. Lubeca nostra Bardevicum sequebatur. Nam singulas urbes ad obsequium revocare stabat animo. Hæc Bardevici fato territa circa Martini festum prius Ducem admisit, quam perpessa obsidionem & liberum Daslensi Comiti, cum suis abitum pacta antiquum dominum reverenter habuit. Etiam de Bernharo Saxone poenas repetebat Leo, dum Laurenburgo capto Segebergensi castello expugnando manum admovebat. Sed hac spe frustratus Holsatorum perfidia, obsidione media deficientium, re infecta non modo discedere, sed et Ducem exercitus (is Waltherus de Badensile vocatur Arnolde) captivum relinquere coactus est. Hoc unico sinisteriori casu erecti ho-

stes

nes Principis, Lubecam incurfare tentavere: Siquidem Adolphus de Dasle cum matre Comitis peregrini (peregrinatis) & uxore eius reversus est, & inquietabat civitatem Lubecanam in multis. Arnold. Lib. IV. cap. II.

§. V. Fortunam propitiam sibi viderat Henricus: jurasses, uno nutu obvertisse terga: ita in deterius vergebant omnia. Parabat quidem militum manum, qua se de hostibus ulcisceretur, eandemque sub auspiciis Bernhardi Raceburgensis Comitis Lubeca emittebat. Sed huic nec hostium furor, nec præterlapsus pepercit Travæ alveus, ita, ut plurimis occisis, multisque captis, pauci (& tamen inter hos Bernardus Comes) præpropere fuga salutem potuerint prospicere.

§. VI. Henricus VI. Rex Germaniæ idemque Imperator Romanus Friderici filius successor, de hoc Leonis reditu gestisque tactus certior, indignatus est, tum quia quasi despiciens adolescentiam suam contra iurandum ante tempus redisset, tum quia terram Adolphi Comitis sibi usurpaverat: quæ verba sunt Arnoldi lib. IV. cap. III. In regiones itaque Henrici excurrere, Brunsvicam urbem & vicina alia ipsi eripere annisus est. At cum irritus esset hic conatus, in Hartvicum Bremensem, novum Leonis amicum bilem omnem evomuit, eundemque sede deturbatum, in Angliam exulatum ire compulit. Post hæc Conrado Moguntino & Philippo Coloniensi Archiepiscopis intercedentibus, Henricus Leo ad curiam evocatur sive Fuldæ, ut Arnoldus habet, seu Dullethæ, uti Stederburgensis Præpositus in Vita Leonis notat, celebrandam. Postquam ibi Princeps adventarat, hac lege gratiæ Cæsaris restitutus est, ut mœnibus Brunsvici dirutis, & destructo Lavvenburgo, juniorem natu filium Imperatori daret obsidem, & Lubecam cū Adolpho Comite ex æquo partiretur. Sed quam bene steterit promissis, Arnoldus refert: *Dux tamen nec Lovvenburg destruxit, nec demidietatem civitatis secut promiserat, Adolpho, qui*

adhuc peregrinabatur, restituit, nec terram ipsius infestare cessavit.
1191. vit. Acta sunt hæc anno dñe. XCI.

§. VII. Nunc Adolphum Comitem, quoque ille animo terræ suæ exceperit iacturam contemplantur. Tyri morabatur, cum domesticas turbas cognosceret. Quamobrem expeditioni sacræ valedicens in arcem suam Schowenburgum sese recipiebat, paulo ante ab Imperatore in Suevia largum sed vanum fortunæ adversæ solatium adeptus. Hinc nullibi tutus Holsatiam intrandi locus: quocumque enim verteret, aut parato milite, aut captis castris se excludi animadvertibat. Tandem Bernardi Saxonæ Ducis, Marchionisque Brandenburgensis Ottonis ope Atlenburgum deducitur: ibi obvius cum copiis Adolphus Daslensis ipsum excipit. Accedebat Bernardus junior Raceburgensis Comes, ab Henrico Leone deficiens, dum pater Bernardus Henrico Duci militabat.

§. VIII. Fretus his auxiliis Adolphus, Lubecam obsidione aggredi tentabat: Sic ut ipse in Holsatia, Bernardus à Raceburgensi latere urbem perurgeret, & hoc est quod Arnoldus ait cap. VIII. *vallantes eam obsidione maxima, uterque consistens in terra sua.* Urbem defendebat Luchardus quidam *Waltheri de Berge filius, vir strenuus* (eiusdem Arnoldi iudicio,) quem præsidario militi præfecerat Henricus. Primo Lubecenses non multum exhorruere hanc coronam, quia libera ipsis erat facultas Trava vehendi & transmittendi Verum & hoc præsidio Adolphus eos mox privavit, compactis & immixtis fluminis trabibus, ne pateret iter: eo modo indices urbem in maxime afflixit.

§. IX. Nolebat Henricus quæ jam pridem receperat inultus dimittere: itaque sub imperio Conradi Rothe, exercitum misit obsessis, Lubecensibus opem laturum. Hic transgressus Albim a tergo cœpit adoriri comitem Bernardum, eundemque fortiter Lubeca Raceburgum compulit. Egressi ergo hac parte cives
Lube.

Lubecenses opimas agebant prædas, quarum beneficio obsidionem diutius haberent tolerare. Altera luce iterum egressi manu valida, cum hoste conflicturi, sed impari successu: accepta nempe clade urbem repetere sunt compulsi. Reversus etiam Bernhardus Comes, ex eadem parte, qua nuper, infestabat urbem: Nec non gemina usus fortuna erumpentes profligabat Lubecenses.

§. X. Adolphus equidem, dum hæc aguntur, ægrotabat, nihilominus tamen tanta victoria & fortuna vires animumque capiens Stadam quoque aggreditur, premit, deditioe occupat. Astu mulieris, Conradi Rothe Conjugis Adolphum tum deceptum memorat Arnoldus, quæ cum aliis foeminis gratia Comitis deducita urbe, *in plaustris pro loriciis virorum in saccis deferbat cumulos thesaurorum.*

§. XI. Neque Ditericus Episcopus Lubecensis ab hostium incursum erat salvus. Bremensibus enim, dum Adolphum in recepto Stadeni Comitatu infestabant, Kevenam (Tzevenam appellat Krantzius Wandaliæ lib. VI. cap. XXXV.) Præposituram Diterici in Bremensi Diœcesi vastare nulla fuit religio. Meretis hic adscribi Kranzii locus, qui loco proximo jam dicto singulare de Diterico narrat: *Spoliati, inquit, pauperes (in Kevena militum incursum) episcopum circumfistunt, deplorantes omnia se sua perdidisse, Bremensibus cuncta abigentibus. Vix sacra posuerat indumenta expleto officio, & pedes cum peditibus sequitur predatores, per mille passus deprehendit, suorum jumenta reposcit. Predatores sacram ejus canicem (quam sudore madentem viderant) venerati, quum nihil hostile in eum sentirent cum rubore reddiderunt qua abstulerant. Cerneres sacras Pontificis manus, taurorum atq; boum cornibus insertas, pro suis pauperibus decertare. Itaque inermis & pedes sua recuperavit, quæ alius etiam eques & armatus non retulisset.* Insuper Hartvicus e Bremensi Archiepiscopo exul, nunc ab Anglia reversus, excommunicationis ful-

men

men in Episcopum vibrabat, quod non venisset ab Hartvico evocatus. Hoc risu potius eludere, quam multum reformidare debuisse Ditericus, qui tamen, ne parva scintilla majus excitaret incendium, per Cynchium Cardinalem eo liberari & absolvi voluit.

§. XII. Lubecam interea gravis premebat obsidio: neque spes supererat, fore, ut meliori eventu ipsi ferrentur ab Henrico suppetiæ, imprimis cum Stadam quoque Leoni ereptam constaret. In his miseriis deliberatio accendebat malum, cui urbs potissimum tradenda. Alii Daniæ Regem sibi exoptabant dominum, quia potentior ille videbatur urbis vindex, & commodius in terra ejus civibus daretur exercere mercaturam. Ottoni Marchioni parere gestiebant alii, quod sic Romano Imperio subessent, (forte proscribendi) nec Adolphi Comitis subessent tyrannidi. Verum Adolphus de his consiliis factus certior, magis eo magisque urbem redigebat ad angustias, ne tam opimus bolus faucibus eriperetur. Vnde factum, ut extrema fere passi Lubecenses Adolphum Comitem admitterent, ipsius imperio se suaque dedentes, ea tamen lege, ut Ducis milites salvi & incolumes discederent. Hinc igitur ad Adolphum rursus devolutum urbis regimen, qui Imperatori idem renunciavit, omnes civitatis redditus ab eodem obtinuit. Sic erat in satis!

CAP. III.

LVBECAE

STATV SVB ADOLPHO III. COMITE
VSQVE DVM IN DANIAE REGIS
MANVS PERVENERIT.

I. II. Henricus Leo utriusque fortunæ pila Brunsvici decedit.
III. Adolphus contra Canutum Dania Regem militat
minus prospere. IV. Lubeca sacram Imperatoris mili-
tiam CCC. crucigeris auget. V. Adolphus denuo
Canutum irritat: eique Rendesburgum tradit. VI.
Waldemarus Canuti frater Comitem persequitur:
Holsatiam vastat. Lubecensium mercatores detinen-
tur. VII. Waldemarus Lubecam Danis subjicit.

SUMMARIUM.

§. I.

Sic adversis denuo Henricus Leo graviter
exercitus nondiu de noviter quæsitis habu-
it gaudere. Nec aliter res erant comparatæ,
ac si fortuna omnis ipsum ejurasset; quæ,
si licuisset, Henricianum nomen extirpa-
re, evertere & evertere quasi cum pulviscu-
lo sustinuisset. Sed aliter voluere fata: & quamvis il-
li vivo pristinam rerum copiam, splendorem veterem
reciperandi non concessum; eidem nihilominus paca-
ta morte vitam claudere, & seros posteros maximæ fe-
licitati adoptandos licuit transmittere:

§. II. Post amissam (uti vidimus) Stadam, &
exin Lubecam, aliquis equidem micabat Henrico
fortunæ favor, dum Lauenburgum a Bernhardo Sa-
zone & Adolpho graviter quantumvis afflictum fu-
gatis hostibus sibi vendicavit. At si huic fulguri ulte-
rius se voluisset permittere, fortean gemino, vel dete-
riori modo lusus, dedisset pœnas nimis credulitatis. I-
C taque

1195. erat vitæ tranquille peracto, anno cIo CXCIV. ipsis I-
dibus Augusti ibidem vitam cum morte commutavit:
ubi etiam in Blasiana æde illius ut & Conjugis exuvi-
as nobile recepit Mausolæum, in sculpto cenotaphio
conspicuum, cuius inscriptionem videre est in Antiqui-
tatibus Brunsvicensibus Cl. Maderi. Atque ita vitæ
Henricianæ lineamenta in præsens ducere placuit:
præcipue quod Herois hujus regimini Lubeca sua de-
beat incrementa & quem æviterna colere memoria
debita tantæ virtuti exigat pietas. Plenioram Histori-
am Leonis, locis habes ante memoratis, & fuscè can-
dem exposuit toties laudata Cl. Dn. Præsidis Barde-
vicensis Historia.

§. III. Nunc ad Lubecæ Dominum Adol-
phum III. revertimur, cuius fortuna segnius non nihil
cœpit agere. Sed in culpa Comes ipse erat, eo quod
V Valdemaro Slesvicensi Episcopo totum se dedisset,
Canuto Daniæ Regi (quas ob causas, alii disceptent)
multum adversanti. Hinc Canuti missus in Holsati-
am miles, undiquaque rapinis & incendiis perstrepe-
bat. Adolphus contra quæ Canuto suberant, ad
Slesvicum usque vastabat. Tandem cum regis co-
piis se imparem animadverteret, per legatos pacem est
mercatu quadringentis denariorum marcis, uti sup-
putat Arnoldus lib. IV. cap. XVII. Hæc erat ulterioris in-
fortunii protasis: calamitosa catastrophe mox sequetur.

§. V. Anno cIo CXCIV. cum Henricus VI.
Imperator cruce insignitas duceret in Palæstinam co-
pias (quibus etiam Adolphus Comes nomen dederat)
Lubeca nostra splendido peregrinantes auxit numero,
quadringentorum capitum, neque ex infima plebecu-
læ sentina. Ita enim Arnoldus d. I. *Inter quos incivitate
Lubeca de valentioribus circa quadringentos viros signati
sunt.* Krantzius quoque; Lubecenses agnoscit comites i-
tineris, Saxonix libro VII. cap. IX. *Inerant, ait, Dani,
Phry-*

Phrysiis, Lubicensis, Bremensesque. Idem asserit, Conradum illum, qui quondam degustavit Episcopatum Lubecensem, huic turmæ præfuisse, sequentibus verbis: *Quibus ipse (Imperator) præfecerat Conradum Cancellarium suum, olim ecclesie Lubicensis electum, nunc Herbipolensis ecclesie Episcopum consecratum.*

§. VI. Anno clō cxcviii. Otto Brandenburgensis Marchio Vandalicas invasit provincias, nonnullas etiam Danorum Regi extorsit. Cum bene res procederet, caeso, & ducibus orbato exercitu regio, altera vice idem tentat Marchio, adducens quoque Comitem Adolphum, id temporis reducem. Sic Adolphus denuo Canuti iram provocat, commoda vindictæ tempora jamdudum præstolantis: qui brevi Adolphum ad petendam pacem compulit. Insuper Reinholdesburgum arcem (Rendesburgum seu Rensburgum hodie effertur) reparatam, clavem, uti dicere solemus, Cimbricæ, Regi cedere iussus est. Nescio sane cur Cl. Dn. Bangerto placuerit, explosa quam sequimur, Pontani cōputatione, his gestis numerum annorum clō cxcvi. clō cxcvii. præfigere. cum constet, ac ipse etiam prioribus diserte dixerit, per hos annos Adolphum in sacra crucigerorum militia rem admodum strenue gessisse.

§. VII. Comes nihilominus sequenti anno denuo ad arma in Regem conclamat. Tum Canutus fratrem Waldemarum Ducem Slesvicensem ad illum compescendum castigandamque superbiam mittit. Instigabant Regem magis magisve transfugæ Holsatici quos male presserat Adolphus, exigendo censum nimium, & veteres, quas Henrici Leonis tempore foverat, recoquendo inimicitias. Accedebat facta in Dithmarsiam Comitis irruptio, quæ provincia Danis per Episcopum VValdemarum accreverat. Hujus terræ varios si quis casus & Dominorum seriem novisse cupit, Celebrissimi Bangerti notas adeat ad cap. XVII. libri IV. Arnol-

di Lubecensis; ubi hæc pro more tractat accuratius. Hic VValdemarus copiis suis in Holsatiam movebat, strage obviorum sibi viam, Adolpho detrimentum parans. Neque Lubecenses, utpote qui hosti Regis suberant, ab his belli fluctibus erant immunes. Sed, cum ea tempestate, quo solet hæc cum frequentari captura, cives nostri in Scaniam confluerent, iidem cum navibus a Canuto sunt detenti, ut haberet, quo ipsam magis affligeret civitatem. Interim VValdemarus plerisque oppidis Holsatiæ potitus, & prælio ad Itzehoam victor, Adolphum Hamburgum se recipere compellit. Præsidaria ad Travæ ostium arx nostra Travemunda, & loca alia non primo statim insultu capienda obsidentur.

1201. §. VIII. Hæc gesta ad annum usque clo cer. quo VValdemarus Hamburgo capto, ad Lubecam quoque expugnandam animum adjicit. Huic proposito serviebant dediti cives quos jam pridem maceraverat: eorundemque fata cum Lubecenses anxii intuerentur, nec aliunde defendendæ urbi paterent suppetiæ, civitatem VValdemari manibus permittunt, ea, quam semper afferebant, lege, ne quid privilegia detrimenti caperent. Audiemus hæc de re Arnoldum lib. VI. cap. XIII. *Dux igitur prospere agens, applicuit ad civitatem Lubecæ famosam, sciens nomen suum dilatarî, si tantæ civitati dominaretur. Cives autem propter captivos suos supra dictos, & propter naves in Scania detentas, animadvertentes quoque, quod ex omni parte tota terra in conspectu Ducis parata esset, stant nullum introitum vel exitum, nec per terram nec per mare habere possent, necessitate compulsî, consilio habito, nominationes Duci, cum apud Bredenvelde esset, occurrerunt & civitatem ei dederunt, sicque suos captivos cum navibus & omnibus ablatis receperunt. Deditiois pacta ulterius ex Pontano audiemus: itaque dedita Duci Voldemaro Lubeca legibus histe ac conditionibus, ut nimirum illibata civibus relinquerentur, quas a Cesare & Duce Henrico, tum & Comite Adolpho accepissent.*

imm-

immunitates ac privilegia; suisque legibus ac jure, quomodo
 nisi fuissent semper, fruerentur, ac denique naves & mercimonia,
 que in Dania Rex Canutus detinebat, arresto soluta, ipsis li-
 bera ac salva permitterentur. lib. VI. Travemun-
 da tamen nondum erat expugnata, uti vult Ponta-
 nus, sed perduravit obsidio, donec una cum oppido Mol-
 nensi ipsi Regi Canuto, altero quo urbem nostram ma-
 gno cum apparatu est ingressus, anno traderetur. Her-
 mannus Bonus omnia hæc fere acta anno cl^oCC.
 memorat. Magis autem fallit Chronicon Slavorum,
 dum in cl^occix. annum transfert: Anno cl^o CCLIX. in-
 quit, capta est civitas Lubicana, per Waldemarum Ducem Sles-
 vicensem, fratrem Regis Danorum. Et sic Danis subjecta, eis-
 dem sub tributo servivit fere viginti tribus annis. Idem re-
 petit Matthæus Dresserus Chronico Saxonico.

CAP V T IV.

DE

LUBECÆ

STATV SVB DANORVM REGIMINE
 VSQVE AD PARTAM LIBER-
 TATEM.

SVMMARIVM.

- I. Comes Adolphus in Daniam abducitur captivus. II.
 Segebergense castrum occupatur. III. Waldemarus
 fratri Canuto in Dania regno succedit. Lubecenses ipsi
 præstant homagium. Privilegia Lubecensibus con-
 cessa. IV. Lanenburgum Waldemaro traditur. A-
 dolphus liberatur. V. Lubeca incendio consumitur.
 Restauratur. VI. Ditericum Episcopum Bertoldus
 excipit. VII. Lubecam Waldemarus munit. VIII. IX.
 Holsati libertatem meditantur. Waldemaro capto
 Adolphus IV. Patriam hostibus extorquet. X.
 Waldemarus solvitur vinculis. Lubecenses commen-
 datitias ab Imperatore impetrant ad vicinos Proceres.
 XI. Dani per strategema ejiciuntur arce Lubecensi.

C 3

XII.

XII. Cesaris litera auxilia Lubeca conciliant. Luv-
censes ab Imperatore subsidia & privilegia diplomate
firmata accipiunt. Adolphus IV. copiis præ-
est. XIV. V. Valdemarus Holsatiam depopulat. Denique ad Bornhövet manus conferuntur. Victoria
primum dubia, tandem in partes Lubecensium incli-
nat. Rex fuga salutem querit. XIV. Anx Lubeca in mo-
nasterium mutatur. Præcipui hujus prælii scriptores
laudantur. XV. Conclusio.

§. I.

Um sic Lubeca manibus Adolphi iterum excidisset, omnia tentare Comes maluit, quam inultus exui provinciis. Ergo copiis ad Stadam contractis, Hamburgum Rudolpho (Radulphum alii vocant) a Daniæ Rege urbi præfecto eripit, Lauenburgo aliisque fretus arcibus, quæ nondum hosticesserant. Sed circumventus Comes a V. Valdemaro, Hamburgi premitur obsidione: cumque alia ratione salutis suæ consulere non posset, Lauenburgi deditioem pollicetur. At quando præsidarii eam detrectarent tradere, Adolphus ducitur captivus, & nimis duriter tractatur: id quod sequentibus verbis repræsentat Arnoldus lib. VI. cap. XIV. *Compedibus & vinculis constrictus est. Sicque non sine contumelia per omnia loca, quibus antea dominabatur, deductus, Daniæ captivus intravit. Dani autem cognita captivitate sui inimici, in omnibus civitatibus & vicis, ut tempore Saul Philisti ei fecerunt, omnibus ad plausum & exultationem hoc nunciaverunt.*

§. II. Canuto Regi Lubecam adventanti Travemundam cum Molnensi oppido fuisse oblatam, jam tetigimus. Postquam is acceptis obsidibus recesserat, frater Regis V. Valdemarus reliqua Holsatiæ satagit subjugare. Segebergam rerum omnium copia non mediocriter instructam conatu irritato obsidebat V. Valdemar.

demari miles : quamobrem ipse dominus re intellecta
manum operi admovens graviter coarctat castellum.
Tum strategemate usos perhibent praesidiarios, com-
meatus abundantiam projecta farina, & caesis lapidi-
bus molaribus mentitos. At fami diutius tolerandae
impares, salva bonorum omnium exportatione, ca-
strum tradidere.

§. III. Jam subdita erat VValdemaro Holsa-
tia: nec non tertio post clo CC. anno idem Canuto fra- 1203.
tri vita defuncto in Daniae regno successit. Tum, ut
Arnoldus lib. VI. cap. XVII. memorat, circa Augustum
cum magna gloria & infinita multitudine venit Lubecam, &
bique cum multa jucunditate Rex Danorum & Slavorum, &
Nordalbingiae Dominus salutatur. Beneficia & jura, quae
Lubecensibus concessit VValdemarus, digna sunt,
quae adscribantur ex Pontani Historiae Rerum Dani-
carum libro VI. Hinc (VValdemarus) mense Sextili
magno cum procerum atque aulicorum comitatu Lubecam
profectus, postquam ab omnibus summa similiter veneratione es-
set exceptus, ei tandem, ut VVagria Nordalbingiae Domino, obsequiis
ac fidem polliciti Lubecenses verbis conceptis sacramentum dixe-
re. Ille civibus vicissim totique urbi potestatem fecit in insu-
lis suis inque Scania ac Falstria, cum ibi balecariae piscationi
opera daretur, res & mercimonia sua vendendi ac distra-
bendi, & vicissim, quicquid ibi venum exponeretur, libera
commercandi. Indulsi praeterea ac permisit, ut praefectum sibi
ipsi, quemcumque vellent, iisdem in locis constituerent, cui fas
esset inter cives, & quicumque ipsorum jurisdictioni subjiceret-
tur, justitiam administrare: exceptis homicidii similibusque
causis, quae aut vulnus aut contusionem, membrorumque mu-
tilationem intulissent. Has enim ad suum seu Regni forum re-
ferri voluit. Concessit ad haec pannos, cum laneos, tum lineos,
per ulnam divendendi, aliisque per lancem & libram distrahen-
di copiam, modo Regi quod debebatur vectigal portoriumque
penderetur. Quin & Lubecensium, si forte quispiam a Regis
telonario accusaretur, si per populares suos, non vero peregrinum

can-

causam agere, sequere purgare jus esset: si quom etiam vita ibi excedere contingeret. ejus bona non in Regis fiscum, sed ad heredes defuncti, si adessent; sin vero abessent, ipsorum praefectus aut ejus nomine ex civibus quicumque id in se oneris sumere vellet, domum ad proximos heredes ea referendi potestatem haberet. Sunt & alia, sed specialiora, quae vel evectionis, vel transvectionis bonorum furtive causas similiaque concernunt, cujusmodi recitare singulatim omnia longius foret. Et paucis interjectis de constituto Nordalbingiae (ita has vocabant terras) Prorege Alberto Orlamundano Comite: Lubeca, inquit, quae acropolis erat, & velut caput Vagriae, situ, munitionibus ac portu amoenissima, arcem ac propugnaculum constituit, idque Danicis praesidiis muniri curavit.

§. IV. Exin VValdemarus Lauenburgum denuo tentabat: sed opera incassum labente. Tandem vero praesidiarii, evocato ad colloquium Rege, ita cum ipso paciscuntur, ut, si Adolphum receptis obsidibus liberaret, castrum dederetur. Id quod promissit, ac promissis statim satisfecit VValdemarus. Arce itaque tamdiu desiderata post tot rerum discrimina audus est: Adolphus autem Holsatia privatus, Schauenburgum sese contulit.

1209.

§. V. Anno clo CCIX (quem Stralsundae urbis nonnulli faciunt natalem) Lubecam ferale consumpsit incendium: & tanta quidem rabie Vulcanum saevisse accepimus, ut quinqve tantum domunculae manserint intactae. Hinc enim esse volunt, quod duas majores plateas, quae Mengstrasse & Becker-Grube appellantur, intercedens angiportus superior, ab his quinqve domibus nomen (Byshusen) acceperit. Hac de re quae habet Chronicon Slavorum adscribemus: Anno Domini clo CCIX. Civitas Lubicana cibus ignis facta est ex integro, absque quinqve domibus, a quibus hodierna die vicus ille quinqve domus dicitur. At VValdemaro Rege in id sedulo incumbente, Lubeca ex cineribus amplior surrexit atque ornatior. Nam, ut ait Pontanus, Rex

co-

eorum hoc detrimento motus, non modo telonia ipsis & alia, que
pendere vulgo consueverant, in annos aliquot remisit, sed
& immunitates concessit, ut eo alacrius restaurande urbi in-
cumberent. Tum plateis plurimis nomen illud, hodie
quod retinent, ex Danorum placito impositum, patrii
annales memorant.

§. VI. Anno cl^o CCXI. Diterico Episcopo ^{1214.}
fedum esse Bertoldum, Chronicon Slavorum & Her-
mannus Bonnus referunt: quod Albertus Abbas Staden-
sis in superiorem annum rejicit. Albertus Krantzius, &
ante eum Auctor Chronici Slavici recensent, Bertoldum
illum ob certas incommoditates una cum Capitulo resignasse
burgensibus habitationem, quam habebat in Olden. Lubeke: in-
stituisse camerarium perpetuum pro canonicis suis, & sibi de re-
ditibus perpetuis de censibus mensae episcopalis providisse: edificas-
se etiam primum molendinum in Vshin. Hermannus Bonnus
nimium ejus in ædificando studium increpat his ver-
bis: Anno millesimo ducentesimo undecimo mortuo Theodorico E-
piscopo sextus Episcopus Lubeci ei successit, Bartoldus nomine,
cujus studium atque cura in ponendis ædificiis major fuit, quam
in sacris literis, aut doctrinis populo tradendis.

§. VII. Anno cl^o CCXVII. prout Ms. Lubecense ^{1217.}
Chronicon supputat, Rex V Valdemarus arcem Lube-
censem valido muro, urbem ipsam turribus & mœni-
bus cinxit. Nec minus per Albertum Orlamundanum
Comitem Travemundam munivit turri e lapide cocti-
li. Chronicon Slavicum id tangit his verbis: Anno Domi-
ni cl^o CCXVIII. Rex V Volmarus igne consumpsit multas terras
circa Stadis in hieme valida, & Hamburgum etiam obtinuit una
cum Comite Alberto: & proximo anno edificavit idem Comes jus-
su Regis Travemunde, collocans ibi turrin firmissimam laterici-
am. Hoc etsam tempore Lubic murata est in circuitu & valde
firmata: & tamen fuit carissima duobus annis.

§. VIII. Jam illud tempus appropinquat, quo
Lubecenses, excusso jugo Danico, nobilissima victoria
libertatem sibi pararunt. Cujus rei series altius erit repe-
tenda.

D

§. IX.

§.IX. Holsatiam a Danis liberare primo animum induxit foemina nobilis, quam *Deest de Kellingdorpe* Kranzizius appellat Saxoniae lib. VII. cap. XXII. Hæc Adolphum III. Schovvenburgi conveniens exorat, ut filium Adolphum IV. ad vindicandam patriam dimitteret. Holsatiae Proceres hoc animati capite, a Danico præfecto faciunt restituendæ libertatis initium: pristina repetendo jura, ac post multas contentiones præfectum gladiis confodiendo. Inde locis quibusdam muniendis incumbunt, Itzehoæ imprimis, quam contra hostes irrumpentes (quod hic fingitur miraculum, prætermitto) strenue defendunt. Arrepta posthac occasione, cum 1223. anno clōCCXXIII. VValdemarus una cum filio a Sverinensi Comite Henrico captivus esset abductus, Adolphus IV. Gerhardi Bremensis Archiepiscopi, Henrici Sverinensis & Henrici VVerlensis Comitum, ac insuper paternis auxiliis stipatus, Holsatia sua Danum militem exturbat, felicissime recuperans, quæ Patri VValdemarus extorserat.

1226. §.X. Cum anno clōCCXXVI. solutis XLV. marcarum argenti millibus Rex Daniæ cum gnato esset liberatus, præstito prius juramento, quod nunquam ulturus foret captivitatis ignominiam, nunquam tentaturus Holsatiam; Lubecenses etiam ad pristinam libertatem coeperunt respicere. Itaque clanculum missis ad Imperatorem Fridericum II. oratoribus, qui oppidanorum desiderium Regno Germanico parendi, cui virtute Friderici I. patria olim subiecta, aperirent Cæsari: iisdem redditæ sunt literæ a Friderico, ad Gerhardum Bremensem Præsulem, & vicinos Comites, quibus urbi liberandæ omnem operam navare jubebantur.

§.XI. Premebant illas Lubecenses, omnia summo agentes silentio, ne præsidio Danico arcem tenenti quidquam hujus rei innotesceret. Cives interea in speciem lætati ob liberatum Regem, mellitis verbis prospera vovebant VValdemaro: & sic securum faciebant Danum militem, ut liberior in arcem ipsis introitus

con-

concederetur. Re omni itaque composita, Majo mense Consules atque Senatores in campum egressiuntur, praefectum arcis secum elicientes, quasi eundem ludis solennibus Meigravium (primaria haec in eiusmodi ludis dignitas) electuri. Civium vero nonnulli arma vestibus occultantes, sigillatim intrant castrum, commoda occasione militem excubias agentem caedunt, & intromissis civibus, qui foris expectaverant, reliquos praesidiarios trucidant, castrum sui juris faciunt. Praefectus in civitatem rediens exclusus arce in carcerem compingitur.

§. XII. Huiusmodi erat initium acqvirendae libertati: & quum facile animadverterent, VValdemarum hanc jaeturam graviter ulturum, literas Imperatoris vicinis Comitibus Regi jam tum infensis tradunt. Qui opem Lubecensibus polliciti, statim foedus contra VValdemarum pangunt. Amplissimus Dn. Lambecius Originum Hamburgensium lib. II. a Caesare quoque trecentos Lubecam missos narrat milites: hoc etiam tempore a Friderico auctam urbem splendido illo, ab ipso ibidem promulgato, privilegio: idque idem esse conjicit, quod Cl. Kirchmannus, proavus meus in Archivo Lubecensi aurea insignitum bulla se vidisse asserit tractatu de Annulis cap. VIII. Conveniunt itaque Lubecae saederati isti, & Adolpho Comite in armorum ductorem (ut Krantzius loquitur) assumto, Regem Daniae expectant.

§ XIII. Collectis VValdemarus copiis per Jutiam pergebat ad Holsatos, neque tamen aperta dimicatum acie: sed omne tempus agrorum vastatione & depredatione consumptum. Tandem sive provocante Rege sive Lubecensibus ita volentibus, cum morae impatientes essent, in campo ad pagum Holsatia *Bornhöver* (olim *Sventinesfeld*) uterque convenit exercitus. VValdemaro Ditmarsi, & Otto Dux Lüneburgensis assistebant; Lubecensibus praeter Gerhardum Bremensem Archiepiscopum, & Albertum Saxoniae Ducem, Sverinensis,

Oldenburgicus et Meelenburgensis Comites adhæ-
fere. Quibus omnibus (uti supra dictum) Adolphus
præerat. Per biduum eibi captare quæ, milites reficieban-
tur, ad usq; XXII. Julii, festum Mariæ Magdalenzæ diem,
1227. qui pugnz instituendæ consentientibus votiserat desti-
natus. Hoc itaque lucente, corruunt dato signo milites,
& furibundi arma miscent. Postquam ad meridiem
usque manus conseruerant, Sol æstivus nimium quan-
tum oculos infestans Lubecensium, eos referre pedem
compulit. Nec multum absuit, quin plane solutis or-
dinibus dedissent terga. Verum rem restituit A-
dolphi virtus, revocantis clapsuros, ad fortiter, pro
patria pugnandum eos cohortando. Tum redin-
tegrato prælio utrinque summo furore dimica-
tum est, cœlo, uti ferunt, Lubecensibus singulariter
favente: quandoquidem constipata nubes radios sola-
res ab ipsis removendo converterit in Danos, qui præ
nimio splendore cæcutire cœperint. Vulgaris hic de mi-
rando Mariæ Magdalenzæ patrocinio circumfertur fabula
quam pluribus recensere mei non est instituti. Cum sic
utraqve acies fortissime congrediretur, pro libertate al-
tera, altera pro imperii augmento, tam atrocem pugnam fu-
isse, Pontanus notat, *tantamque & hominum & equorum stra-*
gem factam, ut scuta & galeæ cruori innatarint. Ditmarsii
claudebant agmen Danici exercitus, & hætenus quæ-
verant, exspectantes, quorsum inclinatura esset victo-
ria. Quam cum Lubecenses mansuram cernerent, me-
dia pugna deficiunt a Danis, versoque Ducis clypeo (de
hoc signo inter partes convenerat) eorum tergis invo-
lant. Tum Dani utrinque cincti hostibus, & non vulne-
ribus tantum, sed etiam Solis æstu fracti regredi, victo-
riam Lubecensibus, & libertatem vel invito concedere
compulsi sunt. Hi prosequuti victoriam, magnam edi-
dere stragem fugientium, ac parum absuit, quin vel truci-
daretur V Valdemarus, vel caperetur. Altero enim ocu-
lo privatam satellitis sui eqvo fugam accelerasse, Ponta-
nus auctor est. Ericus Olai Historiæ Svecorum lib. III. fugi-
en-

entem cum milite quodam uni eidemque eqvo insedis-
se, scribit.

§ XIV. Hæc est notabilis illa victoria, quæ uno die Lubecensibus libertatem a tyrannide Danorum, & Urbem Germanico reddidit imperio: sub quo in hunc usque diem (saxit Deus sempiternum!) floruit. Reducto in civitatem milite, arcem, qua eiecerunt Danos, destruetam, in cænobium honori D. Mariæ Magdalenzæ dicatum reformavere, & annua gratiarum actione in ecclesiis repetenda, ut & donativis in pauperes, hunc diem maxime solennem esse voluerunt. Latius agunt de insigni hac Danorum clade & Lubecensium victoria, Slavorum Chronicon cap. XXXVI. Albertus Stadenfis ad annum cl. CCXXVII. Hermannus Lerbke Chronici Schouvenburgici pag. XXVIII. Albertus Krantzius Saxonizæ lib. VII. cap. XLI. V Vandaliæ lib. VII. cap. VII. seqq. Hermannus Bonnus Chronici urbis Lubeci lib. II. Olavus Erici Historiæ Svecorum Gothorumque a Messenio editæ lib. III. Joh. Isaacius Pontanus Rerum Danicarum lib. VI. Joh. Angelius Verdenhagen de Rebus publicis Hanseaticis part. III. cap. XII. Petrus Lambecius Originum Hamburgensium lib. II.

§ XV. Obsignabimus hanc dissertationem verbis Krantzii c. XXX capite lib. VII. V Vandaliæ petitis, utpote brevi epitoma Lubeczæ variam fortunam complexis. *Mirum est, intueri, quoties intra centesimum annum (imo sexagesimum) a prima sua fundatione (Lubeca) dominos mutavit. Nam ad annum quadragesimum post mille centum incubata a Comite, ab illo post incendium transiit ad Henricum Leonem, qui illam per ordinem egregium magnopere auxit: deinde Imperator deditam accepit. Restituta per illum in parte Comiti, & post Leonis reditum, in ipsius rediit potestatem. Inde quoque Comiti restituta, brevi post concessit in ius Regis Dania. Novissime rediit ad Romanum imperium: in qua ditione permansit in hodiernum diu (ut confidimus) permansura. Et hæc omnia intra paucos annos, necdum centesimo ejus anno evoluta.*

FINIS,

D 3

Ad

Q 4 T 1
3829

Ad Eruditum Juvenem
JACOBVM MELLENVM,

cum de rebus patriis commentaretur.

**Patria Te genuit, Patriæ dum gesta recenses,
Esse doces claræ Te genitum Patriæ.**

Scribebat Gotha

A. TRIBBECHOV. D.

MELLENNO Juveni optimo Poetæ
Versus pangere pessimus Poeta
Inducens animum lubens volentem
(Quævis doctis studiis bona precarer)
Vena destitutor fluente rarum:
Quæ nec Aonidum repleta donis,
Nec de Pegaseo rigata fonte.
Vngues & licet usque & usque rodant,
Et votis Clarium Deum fatigem,
Et quicquid Charitum venustiorum
Vires ingenii solet dedisse:
Non adsunt faciles licet vocanti,
Sed frustrant animum jugum abnuentem.
Nam Numen Clarium & novem sorores
Phœbi delicias, chorum venustum
MELLENVM sibi mancipasse, fertur,
MELLENVM Juvenem optimum Poetam,
MELLENVM mihi melle chariorem.

Cl. Dn. MELLENO

*Ob morum suavitatem, vitæ candorem, doctrinae
prestantiam, bonis omnibus commendatissimo,
mihi conjunctissimo l. m. q. gratulor*

G. CORBER.

ERRATA.

CAP. I. §. VI. pro jusjurandi lege jurisjurandi. **§. VII.** pro
Lubecenibus l. Lubecensibus. pro extraheretur. l. ex-
traheretur. **§. VIII.** pro insignitus l. insignitus. pro Cycilli
l. Cyrilli. pro runcis l. cunctis. **§. XI.** pro hominis fortu-
na se macerent: l. hominis fortuna alii se macerent.

WOM

AL

R.K.
403
IIa.

LVI
AB
AD
CASPA
JAC

II n
3879

LEN
ARIO
XVII.
XII.

